

Malorusov ali Rusinov do 3 milijone in 100.000, Hrvatov in Srbov $2\frac{9}{10}$ milij., Slovencev 1 milijon in 270.000, Bugarov 24.000), Nemcev blizu 8 milijonov, Talijanov do $\frac{3}{5}$ milijona, Rumunov ali Vlahov $2\frac{4}{5}$ milij., Magjarov do 5 milij., židov (judov) blizu 1 milij., ki so se večidel naselili med Slovane, pa se njihovega jezika slabo prijeti ter govoré navadno nemški, ciganov okoli 100.000 na Erdeljskem in Ogorskem, ki so potomci indijskih parižev. Po veri so tri četrtine stanovalcev avstrijskega cesarstva katoliške vere. Zemlje avstrijske so razdeljene v alpinske (planinske) (s Salcburgom, Štajarsko, Koroško), kraške (kterim se prišteva vojvodina kranjska, Primorje, Hrvaška in Slavonija, Dalmacija), sudetske (s Česko, Moravijo itd.) in karpatske (z Galicijo, Ogorsko, Erdeljo itd.). — O Rusiji med drugim pravi, da svet dosihmal ni še imel države tako velike, kakor je Ruska; ona obsega več kot dvostruka Evropa in dela skoro šesti del celega naseljenega sveta. — Profesor Bradaška je sam čutil težavo, toliko gradiva nadvladati v malo polah; al rešil je svojo nalogo mojstersko in tako svetu podal knjigo, ki ni le primerna šolski rabi, temuč tudi vsa pripravna za berilo domače vsacemu, kdor hoče poznati svet.

Kratkočasnica.

Zmešan pogovor o dvalizmu.

Na Dunaji pod imenom „Kritikus“ izhajajoči zabavni in humoristični list s podobami je v svojem 3. listu prinesel sledeči pogovor med Grantikus-om (Kislico) in Kritikusom (Rešetarjem):

Rešetar. No, zakaj neki si danes tako nasajen, gospod Kislica?

Kislica. E, kako bi ne bil, ker dvalizmov ni konca ne kraja!

Rešetar. Ne vem, kaj da s tem misliš? Meni je znan samo en dvalizem.

Kislica. Jaz pa že dozdam dva poznam: eden med ogerskimi in neogerskimi deželami, in ta je, da Ogri imajo denar, mi pa dolgo; drugi pa se v naših neogerskih deželah zapazuje, in ta je, da tako imenovani „liberalci“ imajo svobodo besede, tako imenovani „klerikalci“ (cerkveniki) pa svobodo molka. Bojim se pa še tretjega in sicer tega, da ne bi Ogri še dobili svoje lastne armade.

Rešetar. E, kdo bo zmiraj deset let naprej mislil!

Dopisi.

Iz Dunaja 9. apr. — Naj vam razodenem, drage „Novice“, kako me je v srce zbolelo in kako sem se začudil „Glasniku“, ki mu je sicer vrednik rahločutna slovenska duša, beroč v njem Stritarjev zarobljen*) nalet na zasluženost slavo našega Koseskega. Moj namen ni tukaj obširno pobijati, kar je rečeno v „Glasniku“, temuč hotel sem le opomniti slovenstvo in sposobnejše mu, nego sem jaz, zastopnike, da smo častitljivemu pevcu dolžni satisfakcijo za to njegovemu imenu storjeno nagrado. Samo nekoliko besedic naj spregovorim na to stran.

Če se z „Novicami“ začenja posebna dōba v slovenskem slovstvu, in ta zasluga se jim priznava povsod — izvzemši morda tabor naših knownothingov — dolžne so pa „Novice“ same po lepem delu svojo utrdbo v narodu in svoj uspeh ravno Koseskemu, in kdor je takrat že prebiral „Novice“, ta bo vedel, kako čislani,

*) Vide: „bobova slama“; „jajce je mehko kuhano“; „pohlevnost Koseskega vzeta za protest zoper dajano mu ime pesnika“ itd.

kako težko pričakovani, in kadar jih dolgo ni bilo, težko pogrešani so bili plodi Veselove muze — kako so nas, starejše in mlajše, stresali in vnemali, navduševali, elektrisovali. Ne priznati tega, bilo bi grešno in krivično. Kaj more pesniku umetniku biti bolja izkaznica te lastnosti nego *applausus populi*? in da je Koseskemu občinstvo ploskalo, to jest tudi faktum. Drzno je torej v oči toliko živih prič, katerim so Veselove poezije od začetka znane, ki čutijo neki poseben, njim lasten ritem in neko predobivno miloglasje v istih, ter pomnijo, kako je njega dni vse strmelo veselja, ko je Koseski prvič v svojih heksametrih pokazal, čemu je kos zaničevana slovenščina (v takih heksametrih, kateri so bili še Prešerna izklicali na poskusni bor) — drzno je, pravim, in predrzno odrekati mu božjega pesništva dar!

In če Stritar našega pesnika po eni strani vendar le primerja s Klopstockom in Vossom, vprašal bi ga: so li kdaj Nemci ta svoja imenitna rojaka venčali z bobovico?

Nič manj napačno ni, kar Stritar zaničljivo govori o izvirnih delih Koseskega, da se namreč „prebero v času, kar ga je treba, da se jajce v mehko skuha.“ Če bi se naši „Matici“ podala ter bi zbrala in spravila na beli dan vse njegove umotvore, pokazalo bi se, da tudi ta oponašek ima piškavo stalo. Najčudneje pa mi je to, da je Stritar Koseskega pesmi vrgel pod klop, kakor trdi, ne vzemši v račun, kar jim filologi sitneži očitajo, in vendar se jim družega nič po pravici ne more očitati neg ravno s slovniškega stališča kje kateri izraz (na pr. vrnina, Maz. str. 50) ali oblik slovnični manj primeren, ki pa skladnega učinka in uspeha cele pesmi ne podira.

Ako je Stritar bral, kakor pravi, „prve pesnike vseh evropskih literatur“, bral je gotovo tudi Byronovo poezijo „Mazepa“ v originalu ter mora vedeti, kako velikanska naloga je, hoteti metrično posloveniti jo. (Čehi imajo nekaj Byronovih del prestavljenih, nad Mazepo pa se še niso upali, in lahko je, da se izmed vseh slovanskih jezikov edina slovenščina ponaša s tem prevodom.) Koliko misli je tu stisnjenih v en odstavek, ker so besede malo ne vse same enozložnice! Naj poskusi Stritar posloveniti en sam tak odstavek, in razumel bode koj, zakaj Koseski ljubi kratke besede, kjer le more ktero dobro najti, ter piše: m n o ž (*Murko*), rah (*Murko*), v a d a (*Murko*). Murko tedaj je že dal tem besedam domovinski list, po Stritarji pa bi si jih bil Koseski za svojo potrebo sam pristrojil s tem, da je eni „rep odstrigel, drugi glavo odsekal“!!

Pa če bi, — česar jaz vendar počez ne trdim — to poslednje delo (Mazepa) tudi ne doseglo v vsem cene poprejšnjih, komu ste neznani dōba Koseskega in pa nevarna bolezen, ktero je srečno premagal, ko smo se že bali, da nam bo na veke obmolnil? In ni li sirovost, ni li barbarstvo, ne bom rekel, ne veseliti se, da se je zopet oglasil, ampak odtod krhati mu že davno zadobljeno pesniško veljavo?

Iz vsega Stritarjevega sestavka hoče na dan neka zamera vredništvu „Novic“ in drugim, ki so pisali o poezijah Koseskovih, kakor bi Prešerna ne umeli ceniti po vrednosti. Je li pa kaj resnice v tem? Meni se zdi, da nič. Niso li „Novice“ vselej z največim ponosom jemale in razglaševale, karkoli je ta slavni rojak le napisal za-nje? Ni li njih vrednik z velikim veseljem hitel priobčiti v „Koledarčku“ (1852) kos Prešernovega prevoda mnogo ložje Parizine od istega angleškega mojstra, kateri — da-si nedolikan — dopušča vendar ob enem tudi neko primerjavo s Koseskega Mazepo?

Zares nisem še videl takega, kateri bi Prešernu jemal lovorov venec. Toda je li kdo smrtnih kriv, da nimamo več Prešernov? Kdo more kaj za to, da na pr.

soneti v „Glasniku“ zapeti solncu in mesecu, soneti o „Poetov m'javkanji“ niso Prešernovi, da nimajo pesniškega vzleta, ali da jim manjka divne ubranosti, s katero se odlikujejo pesmi Koseskega?

Zamerivši Stritarju nedostojne besede o Koseskem pa ne bom jaz niti bode kdo drug njemu odrekal spretne peresa. Naj dela, — saj je prostora dovolj in dela preobilo! Nikdo mu ni in ne bode mogel braniti pristopa k pisateljski „bratovščini“; piše naj, če ga mika, tudi kritiko, al temeljito, pa pravično in nosečo pečat blagodušja in plemenitosti na sebi!

Cigale.

Iz Dunaja. (Nekoliko vprašanj „Primorcu.“) — „Primorec“ od 5. dne t. m. piše od besede do besede tako-le: „Gospod državni poslanec Luka Svetec toži v „Novicah“, da se k §. 19. njegovo ime i nekoliko!! pristavlja v slovenskih časnikih i pravi, da nej on tega §. naredil.“ — Ali ker jaz v predzadnjih „Novicah“ (1. dne t. m.), ko sem o tej reči pisal, nisem niti tožil niti rekel, da nisem jaz tega §. naredil, ampak samo, da ne razumem, kaj pristavljanje mojega imena pomeni, zato se drznem „Primorca“ vprašati: kedaj je on besede, ki mi jih podtika, v „Novicah“ bral? Nadalje piše „Primorec“: „Če se Luki zdi ta §. hvalevreden, imamo ga mi (kdo?) samo za vabo in puhlo liberalno frazo, ktera nobenega Slovence ne osreči. Naj mi dovoli „Primorec“ tudi k tem njegovim besedam nekoliko vprašanj. Prvo: Ako §. 19. ni trdna, za vsacega vezalna postava, ampak le „puhla fraza“, kako more „Primorec“ od koga, posebno od naših nasprotnikov zahtevati, da bi ga spoštovali? Drugo: Ako so ustavne naše postave le fraze, čemu se „Primorec“ toliko jezi nad državnimi poslanci, da ne vé, kako bi jim več grdih imen nametal, in da jih z osli, judeži, izdajalci itd. pita, kakor bi mu bili taki naslovi vsakdanji kruh? Meni vsaj ni znano po zgodovini, da bi bil kdo kedaj domovino z frazami izdal. Tretje: Ako „Primorec“ po eni strani tožbe prinaša, da se §. 19. ne spolnjuje, po drugi strani pa trdi, da ta §. ni za nič, daje puhla fraza, ter s tem ljudi odgovarja, da bi se svoje pravice ne posluževali, prašam: kaka je ta logika? Četrto: Ker je „Primorec“ tako možko zasedel konja velike politike, on gotovo vé iz zgodovine, da se je to že nekekrati na svetu pripetilo, da se ustavne postave, pa tudi cele ustave, niso spolnovale. Tako se je godilo na Angležkem, na Francozskem, in če hočemo tudi bliže nas, na Ogerskem. Ali so pa Angleži, Francozi, Ogri rekli, da ustava in ustavne postave, ker jih vladarji, ministri in uradniki niso spolnovali, niso za nič? Ali so ljudi odgovarjali od svojih pravic in jim kričali, da so to le puhle fraze? In ali bi bili ti narodi po ti poti, kakor jo „Primorec“ hodi, in s to taktiko, ktere se on služi, kedaj v djanje spravili svoje pravice, ki so bile s prva, in po tem še nekolikokrat tudi le na papirji? Naposled pravi „Primorec“: „Kdo ima prav, to pričajo vsakdanje krivice, ktere se godé slovenskemu jeziku, vzlasti od tega časa, kar se je rodil ta imenitni §. To Luka dobro vé, in greh bi bilo, ako bi mu hoteli dokazovati.“ Če prav razumem, hoče „Primorec“ s tem reči, da se slovenskemu jeziku zdaj, kar imamo ta §., več krivice godé, nego pred. Moram reči, da tega ne vem; to mi je čisto novo. To sicer vem, da je po večem še vse pri starem; da se le malo malo na bolje obrača; ali da bi slabeje bilo odpred, tega še nisem od nikogar slišal, ko zdaj od „Primorca.“ Zato ga pozivljam, naj to le brez strahu dokaže; ne bom mu v greh, temveč v zasluženje pisal, in v svesti sem si, da bodo slovenski državni poslanci zavolj teh novih krivic, ako se potrdijo, in so po vladi storjene, precej ministre interpelevali. — Zdaj imam pa še eno vprašanje. „Primorec“

nam je državnim poslancem kakor že pred nekolikokrat, tako spet v tem listu očital, da smo slovansko solidarnost razdrli. Dokazal sicer ni, zakaj; niti ni povedal, kako se imamo vésti, da bi v politiki bili solidarni. Ali to, kar on trdi, sem jaz v „Novicah“ že zdavnej ovrget. Zakaj se „Primorec“ na moje razloge ni oziral, ampak je mimo njih šel, kakor da bi jih ne bilo? On sicer pravi, da moj zagovor drugi pot dene na rešeto; ali zakaj je zdaj o njem molčal, ko je to theso obdelaval; zakaj ga ni zdaj razložil svojim bralcem, ko nas je sodil, in tudi obsodil, ter nas za nevedne izrekel zaupanja slovenskega naroda. Tukaj, pred obsodbo, je bilo po moji misli čas in mesto, poslušati naš zagovor. Ali bodi si to, kakor že hoče, le to prosim „Primorca“, kedar bo imel z menoj opraviti, naj na tanko bere moje besede, ne da bi mi spet kaj poteknil, kar nisem niti mislil, niti rekel. Svetec.

Iz doljnega Štajarja. — 6. dan t. m. je bila v Slovenjem Gradcu volitev deželnega poslanca. V čisto slovenskem kraju je bil izvoljen Prus in protestant dr. Oskar Schmidt, c. k. profesor vseučilišča graškega, priporočan po vitezu Jerneju Carneri-u, kateri prapor nemške kulture visoko nosi po — slovenski štajarski zemlji. *) Dobil je 21 glasov več (113) kakor c. k. okrajni predstojnik Globočnik (92), kterege je vlada želela in za kterege so tudi Slovenci glasovali, ali zato, ker si ga res mislijo pravega zastopnika ali pa, ker si niso upali zmagati z drugim. Volilci iz Slovenjega Gradca in Šoštanja mislijo zaradi nekih napak volilnega cenzusa v 3 krajih podreti to volitev.

Iz Narina v košanski fari 8. aprila. V.č. — Prišla je vesela spomlad; od prvega aprila so dnevi tako topli kakor poleti. Sadno drevje že je cvetne popke poglalo, in če gorki dnevi tako napredujejo, bo v malo dneh že cvélo. — Naj še omenim neke nam Slovincem prečudne stvari. Listi, ki jih že nekaj časa dobivamo iz cesarskih pisarnic, so na eni strani slovensko, na drugi nemško natisnjeni. Marsikdo, vidivši takšen list, se na prvi hip zaveseli; al ko ga v roke vzame, vendar nič ne vé; kajti le na nemški strani je pripisano, kar gospôška hoče reči; slovenska stran je prazna. Vprašam celi svet: ali taki listi niso prav očitni tožniki, da uradnije, ki tako delajo, nočejo biti pravične ravnopravnosti Slovencev. Taki listi pa tudi pričujejo, da se prav po nepotrebnem denar trosi; čemu neki še slovenski tisk, če se rabi le nemška stran? Bog pomagaj!

Postojna 13. aprila. — Ker so nam ravnokar došla po c. k. deželni vladi potrjena pravila, je začasni odbor sklenil sklicati občni zbor na belo nedeljo 19. dan t. m. Vljudno se vabijo tedaj vsi, ki hočejo pristopiti postojnski čitalnici kot udje, da naj se zberó na ta dan popoldne ob 5. uri v gostilnici „pri zlatem križu.“

Začasni odbor.

Iz Gorenskega. — V Selcih je 9. dne t. m. po dolgi bolehnosti umrl ondotni učenik gosp. Andrej Štamcar. Bil je rajni med učitelji ljubljanske škofije eden prvih sadjerejcev, ves vnet za to lepo in koristno vednost, toraj tudi od c. k. kranjske kmetijske družbe z sreberno svetinjo odlikovan. Priporočamo ga v blagi spomin vsem prijatelom in znancem!

R. Podratitovski.

Iz Ljubljane. (Duhovščina in ljudske šole na Kranjskem.) Da si tudi so „Novice“ pri vsaki priliki iz lastnega prepričanja poudarjale, da gré naši duhovščini največa čast in hvala ozir povzdige naših ljudskih šol, vendar si ne morejo kaj, da ne bi zopet zdaj, ko libe-

*) „Laibacherica“ gloriyo poje tej volitvi in vkljub „der schwarzen Partei“ želi tudi našim kmetom tak „gesunden Sinn!“ Na zdravje „Laib.“! Vred.

ralci s puhlimi frazami in brez vednosti krajnih razmer pobijajo zasluge duhovstva o ljudskih šolah, povzdignile glas v tem oziru. Povod v to nam daje razglas c. kr. deželne vlade od 28. marca t. l. št. 112., kateri poleg pohvale družim duhovnom in svetnim gospodom očitno pohvalo izreka 19 duhovnikom, ki so lani iz lastne gorečnosti do ljudske omike čisto sami brez drugega učitelja oskrbovali šolo v krajih, kjer zaradi revščine faranov dosedaj ni bilo moč ustanoviti rednih šol. Naj tudi tisti bralci „Novic“, katerim vladni oglas ne pride v roke, izvedo imena teh djanskih rodoljubov. Ti gospodje so: Štef. Prijatelj, župnik pri sv. Katerini, Anton Umek, župnik pri sv. Lambertu, Jan. Kapus, župnik v Pečah, Sim. Kosmač, župnik na sv. Gori, Mat. Markovič, duhovnik v pokoji pri sv. Križu, Maks. Rumpler, župnik v Lipoglavu, Mart. Gros, kaplan pri sv. Lovrencu na Temenici, Jan. Škofic, župnik v Suhorji, Jern. Dolžan, župnik v Radovici, Prim. Klemenec, ekspozit na Gori, Jož. Lavrič, župnik v Zaplani, Nace Okorn, župnik v Podlipi, Fr. Povše, župnik v Črnem vrhu, Balt. Bartol, župnik pri sv. Joštu, Jan. Zagorjan, kaplan v Rovtah, Jan. Grm in Andr. Pogorelec, kaplana v spodnji Idriji, Jan. Podgoršek, ekspozit na Ubelskem, Mat. Erjavec, kaplan v Podkrajci. Kakor to očitno pripoznanje zaslug gotovo veselí vsakega rodoljuba, vendar bo njegovo veselje še večje, ako mu povemo, da je na Kranjskem 52 takih šol za silo, v katerih naša častita duhovščina prostovoljno žrtvuje mnogo časa in truda. Ako se skrb za ljudske šole po novi postavi utegne vzeti duhovščini, prestale bojo vse te šole in mladina celih okrajev, ki niso v stanu šolskega poslopja zidati in učitelja plačevati, bode ostala brez šolskega poduka. Morebiti pa, ako šolsko postavo potrdi cesar, bojo grof Anton Auersperg, dr. Klun in drugi zagovorniki ločitve ljudskih šol od cerkve svojo denarnico odprli in tem revnim krajem šolo oskrbeli? Saj bomo videli!

— Le en glas gré po mestu, da zopet letos je bilo velikega tedna petje v naši stolni cerkvi izvrstno. Lepa hvala toraj našim častitim bogoslovcem, ki so s svojim petjem v obiskovalcih stolne cerkve vnemali najbožna čutila tega resnega časa. Še posebna hvala pa gré voditelju pevcev gosp. Jan. Golobu, čegar krasni bas, in primistu gosp. Jak. Aljašu, čegar izvrstni tenor sta se v lepo vbranam petji odlikovala.

— Gosp. vitez dr. Miklošič je Matici podaril 19 zvezkov svojih knjig in gosp. prof. Šembera svojo knjigo „Zapadni Slovanč.“ Slava jima!

— Gosp. dr. Toman, ki je čez Pešt, kjer je imel pri Njih Veličanstvu audiencijo, prišel za nekoliko dni v Ljubljano, je sklical danes popoldne odbor za belasko-ljubljansko železnico, da mu naznani sedanji stan te za našo deželo prevažne zadeve.

— Od c. k. ministerstva pravosodja je prišlo vprašanje v Ljubljano: ali ni tukaj poslopja, katero bi bilo za jetnišnico pripravno in sicer za 400 hudodelcev.

— Ker tudi v družih deželah ministerstvo išče novih jetnišnic, je to žalostno znamenje socijalnih avstrijskih razmer.

— Zbornica kupčijska je volila včeraj predsednika in podpredsednika; predsednik je bil izvoljen gosp. V. C. Zupan, podpredsednik pa gosp. Janez Horak; oba enoglasno.

— Društvo izobraževalno za tiskarje je v izrednem velikem zboru izvolilo za predsednika gosp. Jož. Blaznika.

— Že v zadnjem listu smo naznanili, da je prišel na svetlo drugi zvezek „Slavjanskega juga“, kterega izdaja in vreduje v Karlovcu g. Klarič. Vrlo se vvrstuje ta zvezek prvemu, ker donaša nam mnogo zabavno-pod-

učnega na 5 pôlah. Iz obsežka navajamo tu sledeče: Pesmico s podobama cesarja Maksimilijana in cesarice Charlothe. Kmet, roman po L. Mühlbachovi. Životopis Nikole I., kneza in gospodarja Črnegore in Brda, s podobo. Životopis dr. Franja Rački-a, predsednika jugoslavjanske akademije, s podobo. Lahkoumna Emica ali mladost-norost, izvirna vesela igra v 2 činih. Životopis dr. L. Tomana, s podobo. Iz povestnice; Ljudevit župan posavskih Hrvatov napravi zvezo s Slovenci proti Frankom, s sliko. Srbske noše s slikami in popisom. Razgled po Jugoslavjanskem s slikami mesta Zagreba, stolne cerkve in Jelačičevega trga v Zagrebu in grada Jurjevac poleg Zagreba.

— Slavna čitalnica ljutomerska na Štajarskem je gosp. dr. Jan. Bleiweisa izvolila za častnega uda svojega in mu poslala krasno diplomu.

— V pisarnici kmetijske družbe se dobiva seme svilnih črvičev po 1 gold. 50 kr. lot. Zagotovilo se jej je, da je prav zdravo seme.

— (*Cholera morbus in pa „Laibacherin“ podlistkar*). Kdor morebiti misli, da ni več kolere pri nas, naj le pogleda podlistek (feuilleton) sobotne „Laibacherice“, pa bo videl na dveh straneh eklatantno krizo te bolezni. Mi, ktere „Laibacherica“ meče med „ultramontance“, imamo še toliko kristijanske ljubezni v sebi, da se nam je, opazivšim one kritične ekskremente, podlistkar res v srce smilil, da je toliko trpel, predno je nastopila ona sobotna kriza; od druge strani pa smo občudovali močno natoro podlistkarjevo, da ga pri toliko silnih simptomih „des solange fallen gelassenen Fadens“ kakor sam pravi, nismo danes že našli v „Todtenzettel-nu.“ Pa res tudi ni čuda, da je podlistkarju tako grozno hudo bilo, ako pomislimo, da njegovi kandidatje za kupčijsko zbornico, ktere je do zadnje ure deželi tak milo ponujal, so mu vsi nespečani na srcu obležali, — da „gemeinderath“, kterega je vendar tako vroče nagovarjal za adresu zoper konkordat, ga ni poslušal, — da „sijajno“ razsvitljenje, za katero je njegov list s tako debelimi črkami koledoval, je velika tema ilustrirala, — da mu je „Triglav“ tako bridko novico povedal, da podlistkar kot „slovensk filolog“ toliko velja kakor zajec pri bobnu, — da „Novice“ in „Triglav“ še nikakor ne vabita judov v deželo, — to in še deset družih težav se je — sicer močni — natori podlistkarjevi tako hudo vleglo na prsi, da je 11. t. m. zbolel za kolero. Ko pa je v tej krizi spravljal na dan, kar mu je natoro njegovo tako hudo težilo, tudi ni pozabil „Novic“, in to nam naklada dolžnost, da mu „ljubeznjivi“ njegov spomin povrnemo tudi z ljubeznijo. Podlistkar, ki se vedno kot reprezentant ljubljanske „inteligencije“ ponaša, poln „noblese“ zaničuje „Novice“, češ, da časnik, kateri zastopa „kmečke interese“, tudi ne zna „gospôškega jezika“ in tedaj, se vé, da se podlistkar ne more na dalje spuščati v to, kar zarobljeni „kmečki“ list nosi na dan. Ta podlistkarjeva graja pa je „Novicam“ prav velika čast. Da se podlistkar nikoli ne zmeni za kmeta, to vé vsak, kdor „Laibacherico“ bere, kajti nikoli še ni povzdignil glasu za to, da se našemu narodu, ki vendar tudi košček kruha reže podlistkarju samemu, dajo národne pravice, ktere edine kmetiški stan peljejo do potrebne svetne omike; tudi podlistkar zdaj, ko imajo premoženje kmeta po novem davku zadeti še večja bremena, še nikoli ni črhnil besede zoper ta davek. „Novice“ vejo, kaj zastopajo, in kaj da je sveta njih dolžnost zastopati; vprašamo pa podlistkarja: ali mar on vé, kaj da zastopa? Pod Bachovo vlado leta 1855. in 1856. je njegov list zastopal konkordat, zdaj pa na kolenih kleči pred osnovami, ktere razrušujejo konkordat; pod Schmer-

lingom je na vse kriplje zagovarjal centralizem, dandanes mu je dvalizem izveličavna vladija za Avstrijo; kaj bode morebiti zastopal čez leto in dan, še sam dandanes ne vé. In to je „Gesinnungstreue“?! „Pojte rakom žvižgat veterinjaki taki!“ — poje naš Prešerin. — Podlistkar pravi, da se „kmečki“ jezik „Novic“ težko dá prestavljati v jezik „der guten Gesellschaft“. Kako se vendar lažeš, dragi ti podlistkar! Ali nisi že na cente novic uzmal iz „Novic“, pa nikoli nisi povedal, od kod jih imaš? Neznane so kinčale tvoj list za „gute Gesellschaft!“ Bravši tvoj „Lokales“ v četrtkih ali petkih zmiraj nam je na misel hodila spet Prešernova pesem: „Laibacherica“ ti jezična „Laibacherica“ kaj postopaš ti za nami?“ „Novic“ pa še nikdar nikoli ni mikalo po „Gesellschaft“ podlistkarjevi. — Kako zagrizen je podlistkar v visokocenjenega župana našega, to je spet v sobotnem listu preočito pokazal. Je li taka strast spodobna in dostojna? — to je sodil svet sam, ko je bral podlistkarjeve sobotne psinke. Ako se dozda še niso komu oči odprle, kamo vse to meri — razjasnil mu je „Laib.“ feuilleton! — Dr. J. Bleiweis, ktere ga je podlistkar tudi potegnil v svoj „koš“, si, saj kolikor je nam znano, še nikoli ni domišljeval, da vsi tisti, kateri 24. sušča niso razsvetili svojih okinj, stojé v vrsti njegove stranke; veselilo ga je pa vendar presrečno, da je videl, da „Laibacherin“ poziv na osvečavo je naredil tako eklatantno fiasco. — Da je ljubljansko zdravniško društvo, ktero je še le pred mesec dni po viharji seji sklenilo, da hoče ostati čisto le „znanstveno“ društvo, se na poziv iz Kamnika vtaknilo v politično-versko demonstracijo, kazalo je žalibog! „testimonium paupertatis“ o tem, kar se imenuje „spolnovanje postavnih pravil“ in pa „pravi takt.“ — O tem, kar je podlistkar in to prav „am Holzweg“ s trte izvil o „hinkenden Teufel“, nam pa spet na misel prihaja neka kranjska prislovica, ktera pravi, da „se krevlja burklji špota.“ — V to, da je pesnik „Schutta“ v resnici svobodoljuben mož, nimamo celó nobene vere več od tistih mal, kar je v deželni zboru tako preširno z nogami teptal narodne pravice naše. Nemcem je véliki svobodnjak, to je istina, a nam in avstrijskim Slovanom vsem je véliki mračnjak! — Konečno se podlistkar še pridruša, da je „Feuilletonist wirklich schuldig, für Licht und Fortschritt zu schwärmen.“ Na to nimamo družega odgovora kakor tega, da „Novice“, vmivši svoje kmečke roke, podlistkarja za podbradek preljubeznjivo primejo in mu v prav „geistvollen“ Schafferjevem jeziku govorčajo: „Sie, loser Schwärmer, sie! — — Sonst aber haben sie keine anderen Schmerzen mehr?“ — Poslednjič moramo omeniti še to, da tudi taki, ki — kakor podlistkar pravi — ne stojé v vrsti dr. Bleiweisove stranke, so se zavzeli videti sobotni „Feuilleton“ v — vladnem listu!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Državni zbor se zopet snide 20. t. m., da v pretres vzame najvažnejšo stvar: nove davke, ki jih ministerstvo namerava. Kakor ne more drugače biti, bode v državnem zboru veliko nasprotnikov minister-skim finančnim predlogom. Bere se, da poslanec Skene, v pododboru finančnega odbora poročevalec o davku, ki ga ministerstvo misli naložiti na premoženje, bode nasvetoval upor temu davku, in da naj vlada kaj družega predlaga. Natihoma je Skene za to, da se davek od kuponov državnih obligacij za toliko poviša, da bode enkrat primanjkeve (deficita) konec; al to pomeni

državni bankrot. Državni dolg je bil za vse dežele avstrijske narejen — pravi Skene — tedaj tudi za ogerske, zato naj plačajo vse enako.

— Po novi postavi za vojake, ki jo bode ministerstvo predložilo državnemu zboru, bode vsak moral biti vojak od 21. leta do 31. in sicer 5 let v liniji, 5 pa v rezervi; do 35. leta traja služba brambovska; služba v črni vojski (landsturm) pa traja od 18. do 41. leta.

— Dunajska in ogerska delegacija ste, kakor naši bralci vedó, končale svoje delo, to je, odločile ste to, kar naj skupaj plačajo neogerske in pa ogerske dežele za skupne letošnje potrebščine vnanjega, vojaškega in denarstvenega ministerstva, in to po znani oni meri, da neogerske dežele plačajo 70, ogerske pa le 30 od 100. — Stroške ministerstva za vnanje zadeve ste imenovani delegaciji določile na 4 milijone in 263.221 gold., stroške skupnega ministerstva za finance (denarstvo) na 73 milijonov in 494.338 gold., od katerih morajo neogerske dežele plačati 51 milijonov in 446.036 gold., — stroški za redne (navadne) potrebščine za armado na suhem so preračunjeni na 68 milijonov in 699.640 gold., za armado na morji na 7 milijonov in 508.477 gld. Al vrh teh rednih stroškov so še drugi izredni (nenavadni) za armado na suhem in za armado na morji, in ti izredni stroški za armado na suhem (in sicer za puške igljenice, za strelivo, monturo, za zidanje novih magazinov za smodnik, za nove trdnjave, za nadštevilne oficirje itd.) znašajo skupaj 25 milijonov in 994.852 gld., za armado na morju pa 868.000 gl., tedaj znašajo izredni stroški za obojno armado 26 milijonov in 862.852 gl. — in ker neogerske dežele plačajo 70 od sto, tedaj pride na neogerske dežele od teh 25 milijonov in 994.752 gl. 18 milijonov in 803.996 gl. Po cesarskem sklepu od 24. marca so ti skupni stroški potrjeni.

Ogersko. Nekdanji general ogerske puntarske armade Perczel potuje po Ogerskem in spodbija Košuta, kar le more. Eljen Perczel! kričijo eni, eljen Košut! drugi. Kaj bode iz tega, vsak lahko vidi. Obá pa tirjata — samosvojno ogersko armado. S tem hočejo Magjari kronati dvalizem.

Česko. Mnogo občin in okrajnih zastopov izročuje deželni odboru prošnje, naj stori kar mu je moč, da se odvrne novi na premoženje nameravani davek.

— V Pragi je 6. dne t. m. umrl gosp. Karol Purkyně, izvrstni slikar in obče cenjeni sovrednik v našem listu že mnogokrat hvaljenega časnika z ilustracijami „Květy.“ Večni mu spomin!

Galicija. — Mestni zbor v Lvovu je enoglasno sklenil, državnemu zboru po svojem poslancu Ziemialkovskem protest poslati zoper prvi davek na premoženje.

Turško. Že veliko let imenuje svet Turka „bolnega moža.“ Bolezen čedalje huja prihaja: v Bosni vré čedalje bolj; Kreto bi sultan že rad odstopil Grkom, ako ste mu angležka in francozka vlada porok, da druge dežele se potem ne odcepijo polomesecu; Romunija in Egipt se boste menda kmalu za samostojne oklicale; v Evropi tedaj, kakor v Afriki in Aziji, kjer se Perzijani pripravljajo na boj zoper Turčijo, žuga sultanovemu carstvu tolika nevarnost, da ne bode prestalo bolezní.

Kursi na Dunaji 14. aprila.

5% metaliki 55 fl. 60 kr.

Ažijo srebra 115 fl. 50 kr.

Narodno posojilo 62 fl. — kr.

Cekini 5 fl. 60 kr.